

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1918.

Första kammaren.

Nr 7.

Tisdagen den 5 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 8 e. m.

Justerades protokollen för den 29 och 30 nästlidne januari samt den 1 och 2 innevarande månad.

Anmälades och bordlades

statsutskottets memorial:

nr 11, med anledning av remiss från första kammaren av en utav herrar G. H. von Koch och A. Pers väckt motion; samt

nr 12, med anledning av remiss från andra kammaren av en utav herr J. B. Eriksson i Grängesberg m. fl. väckt motion; ävensom

jordbruksutskottets memorial nr 2, i anledning av remiss från andra kammaren av väckt motion angående ändring i villkoren för statsbidrag till mindre fiskehamnsbyggnader.

Anmälades och godkändes lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse nr 19, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 10 juli 1899 om ersättning av allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats av ämbets- eller tjänsteman.

Anmälades och godkändes särskilda utskottets förslag till riksdagens skrivelser:

dels till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående utbetalande av förskott å krigstidstillägg för år 1918 åt befattningshavare i statens tjänst;

dels till fullmäktige i riksbanken angående utbetalande av förskott å krigstidstillägg för år 1918 åt befattningshavare hos riksdagen och i dess verk;

dels till fullmäktige i riksgäldskontoret i samma ämne.

Herr *Rosén* väckte en motion, nr 123, angående skrivelse till Konungen med begäran om utredning rörande ändrat sätt för utdelning till riksdagens ledamöter av statistiskt tryck.

Motionen hänvisades till kammarens andra tillfälliga utskott.

Avgåvos och hänvisades till kammarens första tillfälliga utskott följande motioner:

nr 124, av herr *Rosén*, angående skrivelse till Konungen med begäran om utredning i fråga om åtgärder för åstadkommande av minskade restantier och avskrivningar av skatter;

nr 125, av herr *Alkman*, angående skrivelse till Konungen med begäran om utredning i fråga om anordnande genom statens försorg eller medverkan av bildande förströelser för ungdomen i Sveriges landsbygder;

nr 126, av herr *Olsson, Olof*, och herr *Bäckström*, angående skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om den konfessionella religionsundervisningens ersättande med en konfessionslös religionsundervisning;

nr 127, av herr *Hellberg*, angående skrivelse till Konungen i fråga om ändring av kristendomsundervisningen i folkskolorna; samt

nr 128, av herr *Österberg*, angående skrivelse till Konungen om vidtagande av åtgärder för den värnpliktiga ungdomens utbildning i yrkestekniska ämnen.

Herr *Ström* väckte en motion, nr 129, angående skrivelse till Konungen med begäran om utredning i fråga om ordnande av bostadstillgången inom vissa samhällen.

Denna motion blev på begäran bordlagd.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Stenberg* för tiden från och med den 8 till och med den 23 innevarande månad.

Justerades fyra protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 8,23 e. m.

In fidem
A. v. *Krusenstjerna*.

Onsdagen den 6 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr statsrådet *Petersson* avlämnade Kungl. Maj:ts nådiga propositioner:

nr 35, angående avstående i vissa fall av mark från kronoegendomar eller upplåtande av nyttjanderätt eller servitutsrätt till sådan mark;

nr 56, angående pension åt extra kronojägaren Theodor Falk; och

nr 57, angående pension åt kronojägaren Anders Gustaf Wahlström.

Dessa propositioner föredrogos och hänvisades, nr 35 till jordbruksutskottet samt nr 56 och 57 till bankoutskottet.

Anställdes val av tjugufyra ledamöter i den nämnd, som äger att döma, huruvida högsta domstolens ledamöter gjort sig förtjänta att i deras viktiga kall bibehållas; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit utsedda till ledamöter i nämnden:

herr Alexanderson	med 101 röster.
» Boberg	» 101 » .
» Danström	» 101 » .
» Ekelund	» 101 » .
» Ekman, Johan Emilson,	» 101 » .
» von Essen	» 101 » .
» Forssman	» 101 » .
» Gezelius	» 101 » .
» Gustafsson	» 101 » .
» Hammarskjöld	» 101 » .
» Hedenlund	» 101 » .
» Ingmansson	» 101 » .
» Knaust	» 101 » .
» Nilsson, Johan,	» 101 » .
» Nylander	» 101 » .
greve Posse	» 101 » .
herr Roos	» 101 » .
friherre Silfverschiöld	» 101 » .

herr Stenström	med 101 röster,
» Strömberg	» 101 »
greve Wachtmeister, Henning,	» 101 »
herr Wavrinsky	» 101 »
» Åkesson, Johannes,	» 101 »
» Östberg	» 101 »

Företogs val av sex suppleanter för de av kammaren utsedda ledamöterna i den nämnd, som äger att döma, huruvida högsta domstolens och regeringsrättens samtliga ledamöter gjort sig förtjänta att i deras viktiga kall bibehållas; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit utsedda till suppleanter:

herr Stålberg	med 78 röster,
» Permansson	» 78 »
» Boman	» 78 »
friherre Ramel	» 78 »
herr Dalberg	» 78 »
» Ljunggren, August,	» 78 »

sedan ordningen dem emellan blivit genom lottning bestämd.

Anställdes val av tolv valmän för utseende av riksdagens kommitterade för tryckfrihetens vård; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit utsedda till valmän:

herr Cedererantz	med 78 röster,
» Dahl	» 78 »
» Ekelund	» 78 »
» Fahlén	» 78 »
» Forssman	» 78 »
» Hallin	» 78 »
» Hellberg	» 78 »
» Hjärne	» 78 »
» von Koch	» 78 »
» von Mentzer	» 78 »
» Odelberg	» 78 »
» Pers	» 78 »

Företogs val av tre suppleanter till kammarens valmän för utseende av kommitterade för tryckfrihetens vård; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit utsedda till suppleanter:

herr Borell	med 68 röster,
» Sterner	» 68 »
» Carlsson	» 68 »

sedan ordningen dem emellan blivit genom lottning bestämd.

Anställdes val av sex revisorer för granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning sistlidna år, vilken granskning skall taga sin början den 1 oktober 1918; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit till revisorer utsedda följande ledamöter av riksdagens första kamare:

herr Ekman, Carl Gustaf,	med 75 röster.
» von Geijer	» 75 » .
» Gustafsson	» 75 » .
» Hult	» 75 » .
friherre Silfverschiöld	» 75 » .
herr Svensson, Ivan.	» 75 » .

Företogs val av tre revisorssuppleanter för granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning år 1918; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit därtill utsedda följande ledamöter av riksdagens första kamare:

herr Ingeström	med 76 röster,
» Clason	» 76 » ,
» Dahl	» 76 » ,

sedan ordningen dem emellan blivit genom lottning bestämd.

Anställdes val av tjugufyra valmän för utseende av revisorer och revisorssuppleanter för granskning av riksbankens avdelningskontors i orterna räkenskaper och förvaltning år 1917; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit utsedda till valmän:

herr Almer	med 73 röster.
» Antonsson	» 73 » .
» Barthelson	» 73 » .
» Bergqvist	» 73 » .
» Dalberg	» 73 » .
» Danström	» 73 » .
» Ekman, Karl Johan.	» 73 » .
» Ericsson, Ollas,	» 73 » .
» Fahlén	» 73 » .
greve Hamilton, Alexander,	» 73 » .
herr Hult	» 73 » .
» Jeansson	» 73 » .
» Lagerkvist	» 73 » .
» Larsson, Knut,	» 73 » .
» Lindblad, Anders,	» 73 » .
» Lindblad, Ernst,	» 73 » .
» Lyckholm	» 73 » .
» Neiglick	» 73 » .

herr Nilsson, Johan,	med 73 röster.
» Nilson, Karl August,	» 73 » .
» Nylander	» 73 » .
» Rooth	» 73 » .
» Strömberg	» 73 » .
» Svensson, Ivan,	» 73 » .

Företogs val av sex suppleanter för de valmän, som av kammaren fått i uppdrag att utse revisorer och revisorssuppleanter för granskning av riksbankens avdelningskontors i orterna räkenskaper och förvaltning år 1917; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit utsedda till valmanssuppleanter:

herr Permansson	med 61 röster.
» Rosén	» 61 » .
friherre Ramel	» 61 » .
greve Wachtmeister, Henning,	» 61 » .
herr Gustafsson	» 61 » .
» Petterson, Malkolm,	» 61 » .

sedan ordningen dem emellan blivit genom lottning bestämd.

Vid föredragning av herr *Ströms* motion, nr 129, angående skrivelse till Konungen med begäran om utredning i fråga om ordnande av bostadstillgången inom vissa samhällen, hänvisades denna motion till kammarens andra tillfälliga utskott.

Om återlämnande från statsutskottet av en då remitterad motion.

Föredrogs statsutskottets memorial nr 11, med anledning av remiss från första kammaren av en utav herrar G. H. von Koch och A. Pers väckt motion.

Detta memorial hade följande lydelse:

»Till statsutskottet har från första kammaren remitterats en av herrar G. H. von Koch och A. Pers väckt motion, nr 75, i vilken föreslagits, att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte efter skedd utredning och på de villkor, som kunna komma att bestämmas, gå i författning om att riksdagens ledamöter tillhandahållas fribiljetter under en månads tid för resor å statens järnvägar, samt att riksdagen för sådant ändamål ville anslå ett belopp av 10,000 kronor att eventuellt komma till användning jämväl under innevarande år.

Då det i förevarande motion berörda ämnet icke synes vara av beskaffenhet att tillhöra statsutskottets behandling, får utskottet, med stöd av § 7 i de för riksdagen gällande reglementariska föreskrifter, hemställa, att herrar von Kochs och Pers ovanberörda motion må till första kammaren återställas.»

Herr vice talmannen: Herr talman! Det kan vara tvivel underkastat, om herrar von Kochs och Pers' motion skall remitteras till statsutskottet eller till bankoutskottet. Det är nämligen i denna motion fråga om ett anslag av 10,000 kronor för att ersätta järnvägsstyrelsen för fribiljetter, som riksdagsmännen skulle hava rättighet att från järnvägsstyrelsen rekvirera för en tid av en månad mellan riksdagarna. Statsutskottet, som återskickat motionen, har nu tänkt sig, att dessa medel skulle utgå av anslaget till riksdagskostnader och motionen sålunda behandlas av bankoutskottet. Men fråga är, huruvida ett anslag till detta ändamål verkligen kan hänföras till riksdagskostnader. Då emellertid statsutskottet nu har återlämnat motionen, får jag hemställa om bifall till utskottets förslag och sålunda jämväl hemställa att kammaren behagade remittera motionen till bankoutskottet.

Om återlämnande från statsutskottet av en dit remitterad motion.
(Forts.)

Herr Kvarnzelius: Herr talman! Inom statsutskottet hava vi kommit till den uppfattningen, att därest något annat av de ordinarie eller ständiga utskotten än konstitutionsutskottet skulle behandla denna motion, borde det vara bankoutskottet, som vore närmast därtill. Det finns inga sådana kostnader uppförda i staten, utan torde det därför vara i enlighet med grundlagens föreskrifter att föra dem under riksdags- och revisionskostnader. Att skapa en ny post i budgeten för riksdagsmännens räkning hava vi inom statsutskottet ansett vara varken lämpligt eller önskvärt. Redan år 1907 tillkallade Kungl. Maj:t kommitterade för överläggning om vissa åtgärder för beredande av lättnad i riksdagens arbete, och i anledning av de kommitterades förslag blevo en del ärenden utsöndrade från statsutskottet och hänförda till andra utskott. Då yttrade de kommitterade, när de uttalade sig om vissa ärenden, som borde överföras till andra utskott från statsutskottet, bl. a.: »Till denna grupp av ärenden höra sålunda alla frågor rörande föremålen för riksgäldskontorets verksamhet, riksgäldskontorets skulder och fordringar för utlämnade lån, riksgäldskontoret åliggande utbetalningar, innefattande av riksdagen beslutade utgifter, med statsregleringen gemenskap ägande utgifter, på riksgäldskontoret anvisade kreditiv, riksdags- och revisionskostnader, avlöningar, förvaltningsutgifter m. m.».

Därest det nu skall utgå ersättning till riksdagsmän för vissa resor, så vore det lämpligt att upptaga dessa kostnader bland riksdagskostnader i övrigt. Detta var år 1907. År 1915 väckte herr Widell en motion, att handboken »Sveriges land och folk» skulle fritt utdelas bland riksdagens ledamöter. Detta ärende remitterades till bankoutskottet, och riksdagen beslöt även, att denna handbok kostnadsfritt skulle utdelas bland riksdagens ledamöter. Mig förefaller det att, försävt man icke skall anse att detta är en grundlagsfråga och den således skulle gå till konstitutionsutskottet, den skall gå till bankoutskottet. Jag tillåter mig därför, herr talman, att yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Clason: Herr talman! Jag skall endast bedja att vid

Om återlämnande från statsutskottet av en dit remitterad motion.
(Forts.)

detta tillfälle få uttrycka den uppfattningen, att jag anser det vara mycket tvivelaktigt, huruvida det är möjligt att annorledes än genom ändring av grundlagen bereda riksdagsmännen en sådan förmån som fria resor på statens järnvägar under en månad. Denna fråga kan emellertid kanske prövas, när motionen kommer tillbaka. Jag har dock ansett mig redan nu böra uttrycka mina starka tvivelsmål i detta avseende.

Herr vice talmannen: Herr talman! Statsutskottets ordförande läste upp en del av kommitterades betänkande och ville stödja sig därpå för att motionen skulle remitteras till annat utskott. Men det står vidare, om man fortsätter att läsa på samma stycke: »Någon olägenhet torde därav icke behöva uppkomma, då statsutskottet allt fortfarande skall hava att pröva, huruvida en statsutgift bör bestridas med skattemedel eller upplånta medel».

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter på särskilda propositioner kammaren biföll vad utskottet i föreliggande memorial hemställt, och hänvisades ifrågavarande motion till bankoutskottet.

Om återlämnande från statsutskottet av en dit remitterad motion.

Föredrogs statsutskottets memorial, nr 12, med anledning av remiss från andra kammaren av en utav herr J. B. Eriksson i Grängesberg m. fl. väckt motion.

Till statsutskottet hade från andra kammaren remitterats en av herr B. Eriksson i Grängesberg m. fl. väckt motion, nr 179, i vilken föreslagits, att riksdagen ville besluta, att § 10 i den för riksdagens revisorer av stats-, banko- och riksgäldsverken gällande instruktion skulle hava följande ändrade lydelse:

»Varje revisor äger att under revisionsförrättningen åtnjuta traktamente med 20 kronor om dagen ävensom resekostnadsersättning i likhet med riksdagens medlemmar; och skola dessa traktementen och resekostnadsersättningar utbetalas av riksgäldskontoret. Resekostnadsersättning etc. — — — — — traktamente.»

Utskottet hade i nu föreliggande memorial yttrat, att då ifrågavarande motion icke syntes vara av beskaffenhet att böra handläggas av statsutskottet, utskottet finge, med stöd av § 7 i de för riksdagen gällande reglementariska föreskrifter, hemställa, att herr Erikssons i Grängesberg m. fl. ovanberörda motion måtte till andra kammaren återlämnas.

Herr vice talmannen: Herr talman! Här har andra kammaren remitterat en av herr Eriksson i Grängesberg m. fl. väckt motion till statsutskottet; men då det synes påtagligt, att den bör remitteras till bankoutskottet, får jag hemställa, att utskottets förslag i memorialet måtte bifallas och att kammaren måtte förklara motionen vara av beskaffenhet att böra remitteras till bankoutskottet.

Efter härmed slutad överläggning biföll kammaren vad utskottet i nu föredragna memorial hemställt, med förklarande att ifrågasvarande motion vore av beskaffenhet att böra överlämnas till bankoutskottet.

Om återlämnande från statsutskottet av en dit remitterad motion.

(Forts.)

Föredrogs jordbruksutskottets memorial, nr 2, i anledning av remiss från andra kammaren av väckt motion angående ändring i villkoren för statsbidrag till mindre fiskehamnsbyggnader.

Om återlämnande från jordbruksutskottet av en dit remitterad motion.

Förevarande memorial hade följande lydelse:

»Till jordbruksutskottet har den 29 januari 1918 från andra kammaren blivit remitterad en inom kammaren väckt motion, nr 217, av herrar Andersson i Grimbo och Olsson i Kullenbergstorp angående ändring i villkoren för statsbidrag till mindre fiskehamnsbyggnader.

Sedan inom utskottet upplysts, att ifrågasvarande motion icke hade avseende å det under nionde huvudtiteln å extra stat uppförda anslag till fiskehamnsbyggnader utan å det under sjätte huvudtiteln uppförda extra anslaget till understödjande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader m. m., får utskottet, som med hänsyn härtill funnit ifrågasvarande ärende icke tillhöra dess befattning, jämlikt § 7 i gällande reglementariska föreskrifter för riksdagen hemställa, att ifrågasvarande motion må till andra kammaren återlämnas.»

Herr vice talman: Herr talman! Denna motion har av andra kammaren blivit remitterad till jordbruksutskottet, då det i densamma var fråga om förändrade villkor för anslaget till fiskehamnsbyggnader. Då emellertid det anslag, varom i motionen är fråga, är uppfört på sjätte huvudtiteln och icke på nionde huvudtiteln, borde motionen hava remitterats till statsutskottet. Jag får därför hemställa om bifall till utskottets hemställan och att kammaren måtte förklara motionen vara av beskaffenhet att böra remitteras till statsutskottet.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, biföll kammaren vad utskottet i det under behandling varande memorialet hemställt, med förklarande att ifrågasvarande motion vore av beskaffenhet att böra överlämnas till statsutskottet.

Herr Clason väckte en motion, nr 130, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till lag om statsdepartementen.

Motionen hänvisades till lagutskottet.

Anmälades och bordlades:

bevillningsutskottets betänkande nr 2, i anledning av väckt motion om tullfrihet för kalciumkarbid och bariumkarbid; samt

Första kammarens protokoll 1918. Nr 7.

lagutskottets utlåtande, nr 2, i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning.

Justerades tio protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 12,20 e. m.

In fidem
A. v. *Krusenstjerna*.

Fredagen den 8 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Herr statsrådet *Petersson* avlämnade Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 62, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 5 juli 1884 om skydd för varumärken.

Propositionen föredrogs och hänvisades till lagutskottet.

Anmälades och bordlades bankoutskottets memorial nr 5, i anledning av remiss från första kammaren av väckt motion angående tilldelande av gratifikationer åt vissa befattningshavare.

Upplästes två inkomna protokoll av följande lydelse:

År 1918 den 6 februari sammanträdde den nämnd, som äger att döma, huruvida högsta domstolens samtliga ledamöter gjort sig förtjänta att i deras viktiga kall bibehållas, varvid röstades över följande proposition:

Den, som vill, att omröstning på det i 69 § riksdagsordningen föreskrivna sätt skall anställas till utslutande av någon bland högsta domstolens ledamöter, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinnar Nej, bliva högsta domstolens samtliga ledamöter bibehållna.

Och befunnos efter omröstningens slut, sedan voteringssedlarna öppnats, rösterna hava utfallit sålunda

Ja — 13;

Nej — 29;

i följd varav nämnden ansett högsta domstolens samtliga ledamöter böra vid deras ämbeten bibehållas.

Edvard Wavrinsky.

N. A:son Berg.

Gustaf Knaust.

Lars Borggren.

År 1918 den 6 februari sammanträdde den nämnd, som äger att döma, huruvida regeringsrättens samtliga ledamöter gjort sig förtjänta att i deras viktiga kall bibehållas, varvid röstades över följande proposition:

Den, som vill, att omröstning på det i 69 § riksdagsordningen föreskrivna sätt skall anställas till uteslutande av någon bland regeringsrättens ledamöter, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bliva regeringsrättens samtliga ledamöter bibehållna.

Och befunnos efter omröstningens slut, sedan voteringssedlarna öppnats, rösterna hava utfallit sålunda

Ja — 0;

Nej — 38;

i följd varav nämnden ansett regeringsrättens samtliga ledamöter böra vid deras ämbeten bibehållas.

Edvard Wavrinsky.

N. A:son Berg.

Gustaf Knaust.

Lars Borggren.

Dessa protokoll lades till handlingarna; och skulle desamma innehåll delgivas riksdagens kanslideputerade med anmodan att låta i ämnet uppsätta och till kamrarna avgiva förslag dels till den skrivelse, som borde till Konungen avlåtas, dels ock till paragraf i riksdagsbeslutet.

Vid föredragning av bevillningsutskottets betänkande nr 2, i anledning av väckt motion om tullfrihet för kalciumkarbid och bariumarbid, bifölls vad utskottet i detta betänkande hemställt.

Föredrogs och lades till handlingarna lagutskottets utlåtande nr 2, i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning.

Justerades fyra protokollsutdrag för denna dag, varefter kam-
marens sammanträde avslutades kl. 3,08 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.
